

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ

1. Διὰ τὴν γεφυρωθῆναι τὸ χάσμα μεταξὺ θεωρητικῶν καὶ θετικῶν ἐπιστημῶν

Εἰς τὸ Στάφφορντσαϊρ τῆς Ἀγγλίας, ἡ ἀγγειοπλαστικὴ εἶναι ἰδιαιτέρως ἀνεπτυγμένη συνδυάζουσα τὴν παλαιὰν τεχνικὴν μὲ συγχρονισμένα σχέδια καὶ συστήματα. Τὸ Στάφφορντσαϊρ λοιπὸν εἶναι κατάλληλος τόπος διὰ τὴν ἔδρυσιν ἑνὸς ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ πλέον προοδευτικῶν Πανεπιστημίων τῆς Ἀγγλίας. Διότι τὸ Πανεπιστημιακὸν Κολλέγιον τοῦ Βορείου Στάφφορντσαϊρ εἰς τὸ Κῆλ στηρίζεται εἰς τὰς παλαιὰς ἀντιλήψεις περὶ πανεπιστημίου καὶ δίδει εἰς αὐτὸ τὴν μορφήν, ποῦ ἀπαιτεῖ ὁ σημερινὸς κόσμος. Πολλὰ πράγματα ἀπασχολοῦν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν τόσο ἐν τῇ Βρετανίᾳ ὅσον καὶ ἀλλοῦ. Αἱ γνώσεις αὐξάνονται. Βαδίζομεν εἰς τὰ ἄστρα, ἀλλὰ ὁ ἰδικὸς μας κόσμος περιορίζεται. Ὅσον αἱ ἐπικοινωνίαι γίνονται ταχύτεραι τὰ ἔθνη ποῦ ἦσαν ἄλλοτε μακρυνὰ μᾶς πλησιάζουν, ἐπηρεάζουν τὴν ζωὴν μας καὶ ζητοῦν τὴν κατανόησίν μας. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ μέθοδοι τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνολογίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ ἄλλων τομέων, καθημερινῶς γίνονται περισσότερον εἰδικευμένα. Ὁ μορφωμένος ἄνθρωπος πρέπει νὰ γνωρίζῃ περισσότερα, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητά, αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὸν νὰ γνωρίζῃ περισσότερα δι' ἓνα περιορισμένον τομέα γνώσεων. Ὁ συναγωνισμὸς διὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἀσχολῆται θαυότερα μὲ τὸν τομέα ποῦ ἐξέλεξε. Ἐχει εἰδικευθῆ. Μελετᾷ τὴν ἱστορίαν καὶ παραμελεῖ τὴν ἐπιστήμην. Μελετᾷ μαθηματικὰ ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τίποτε διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν εἶναι φυσικὸς, πολὺ ὀλίγα πράγματα γνωρίζει διὰ τὸν τρόπον ποῦ σκέπτεται ὁ γλωσσολόγος. Ἐὰν ἔχει σπουδάσει κλασσικὰς ἐπιστήμας, οἱ δρόμοι τῆς χημείας εἶναι συνήθως κλειστοὶ δι' αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ σύγχρονος κόσμος ἀπαιτεῖ συνεχῶς ὁ πολιτικὸς νὰ καταλαβαίνῃ τὸν ἐπιστήμονα, ὁ ἐπιστήμων νὰ καταλαβαίνῃ τὸν γεωργὸν κ.ο.κ.

Τίποτε δὲν ἀνησυχεῖ τοὺς Βρεταννοὺς ἐκπαιδευτικοὺς περισσότερον ἀπὸ τὸν διαχωρισμὸν τοῦ κόσμου εἰς δύο «τομεῖς μορφώσεως»—τοὺς θεωρητικοὺς καὶ τοὺς θετικοὺς ἐπιστήμονας. Ὅλα τὰ πανεπιστήμια προσπαθοῦν νὰ εὑρουν ἓνα τρόπον νὰ ὑπερνικήσουν τὴν δυσκολίαν αὐτήν. Ὅταν τὸ 1960 τὸ Κεντρικὸν Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸν οἰκονομολόγον Σερ Τζώφφρου Κρόουθερ ὑπέβαλε ἔκθεσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῆς ἐκπαίδευσέως τῶν σπουδαστῶν ἡλικίας ἀπὸ 15 ἕως 18 ἐτῶν ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην, ὅτι ὁ μὲν σπουδαστὴς θετικῶν ἐπιστη-

μῶν θὰ πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ κάποια ἰδέαν διὰ τὰς «κλασσικὰς ἐπιστήμας» ἐνῶ ὁ σπουδαστὴς τῶν κλασσικῶν σπουδῶν θὰ πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ κάποια ἰδέαν διὰ τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Πρὸ δέκα ἐτῶν ἰδρύθη τὸ Κήλ, ὅπως ὀνομάζεται συνήθως τὸ Κολλέγιον τοῦ Στάφορντσαϊρ, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο ἐπὶ πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν διπλώματος ἀπὸ τὸ Κήλ χρειάζονται τέσσαρα ἔτη ἐν συγκρίσει μὲ τὰ τρία, πού χρειάζονται εἰς ἄλλα πανεπιστήμια. Μία μεγάλη καινοτομία εἶναι τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει «νὰ καταστήσῃ ἀντιληπτὴν τὴν κληρονομίαν τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, τῆς συγχρόνου κοινωνίας καὶ τῆς φύσεως τῶν μεθόδων καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν πειραματικῶν ἐπιστημῶν». Εἰς τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ σπουδαστὴς διδάσκεται φιλολογίαν τῆς ἀρχαιότητος ταυτοχρόνως δὲ διδάσκεται καὶ περὶ συγχρόνων ἐπιστημῶν. Μετὰ τὸ πρῶτον ἔτος ὁ σπουδαστὴς ἀκολουθεῖ τὴν ἐπιστήμην πού ἐξέλεξε. Διαλέγει τέσσαρα μαθήματα, δύο πρωτεύοντα καὶ δύο δευτερεύοντα. Ἄλλὰ τὸ ἕνα τουλάχιστον πρέπει νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὰς κλασσικὰς σπουδὰς καὶ ἕνα ἄλλο μὲ τὰς θετικὰς ἐπιστήμας.

Κανεὶς δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ πείραμα ἦτο εὐκόλον. Ἡ εἰδίκευσις εἶναι θαθεῖα ριζωμένη εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν. Πολλὰς φορὰς οἱ σπουδασταὶ θεωροῦν δύσκολον νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τοὺς στενοὺς συνδυασμοὺς τῶν θεμάτων. Ἐχουν συνηθίσει ἀπὸ τὰ σχολεῖα νὰ συνδυάζουν φυσικὴν καὶ χημείαν ἢ φιλολογίαν καὶ ξένας γλώσσας, ἀλλὰ ὅχι κάτι καὶ ἀπὸ τὰ δύο. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι τὸ Κήλ ἔχει σημειώσει σημαντικὴν ἐπιτυχίαν. Καὶ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ σοβαρῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν Ἀγγλικῶν Πανεπιστημίων. Ὅλοὲν περισσότερα νέα πανεπιστήμια ἰδρύονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὸ Μπάιτον, τὸ Νόρουιτς καὶ τὴν Ὑόρκην, ἕκαστον δὲ ἐξ αὐτῶν μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον θὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀντεμετώπισε τὸ Κήλ. Ἐὰν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν γεφυρώσῃ τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν κλασσικῶν καὶ θετικῶν ἐπιστημῶν, τὸ Κήλ δύναται μὲ ὑπερηφάνειαν νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι συνετέλεσε κατὰ κάποιον τρόπον εἰς τὴν ἐπίτευξιν τούτου. Ἐν τῇ μεταξὺ τῶν πανεπιστημίων τοῦ Κήλ προσδεύει. Τὸ πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει ἕκτασιν 200 στρεμμάτων εἶχεν 147 ἐσωτερικοὺς φοιτητὰς τὸ 1950, 800 εἰς τὸ τέλος τοῦ 1961 καὶ ἴσως 1.700 μετὰ τὸ 1970. Διότι τὸ Κήλ, ὅπως ἐπίσης καὶ ἄλλα Ἀγγλικά πανεπιστήμια, ἐπεκτείνεται. Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου εἶναι εἰναι τώρα ὁ Δρ. Χάρολντ Τάιηλορ, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ. Τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ καταστῇ ἀνεξάρτητον Πανεπιστήμιον δεδομένου ὅτι εὑρίσκεται τώρα ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἄλλων. Ἡ τολμηρὰ ἀπόφασις τῶν ἰδρυτῶν του νὰ ἀκολουθήσουν μίαν νέαν ὁδὸν ἐπέτυχε ἀπολύτως.

2. Πανεπιστήμια τοῦ μέλλοντος

Ἐντὸς τῶν δέκα προσεχῶν ἐτῶν θὰ ὑπάρχουν θέσεις διὰ 7.000 ἐπὶ πλέον σπουδαστὰς εἰς τὰ Βρεταννικὰ Πανεπιστήμια. Τοῦτο δὲ θὰ ἐπιτευχθῇ μὲ τὴν ἴδρυσιν ἐξ νέων Πανεπιστημίων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνοίξουν τὴν πύλιν τῆς εὐκαιρίας διὰ μόρφωσιν εἰς περισσοτέρους νέους τῆς Βρεταννίας καὶ τῶν ξένων χωρῶν. Εἰς τὰ σημερινὰ 22 Βρεταννικὰ Πανεπιστήμια φοιτοῦν περίπου 100.000 σπουδασταί. Ἐκ τούτων δὲ οἱ 10.000 τουλάχιστον προέρχονται ἀπὸ χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Οι άριθμοι αυτοί είναι άσφαλώς έντυπωσιακοί αλλά ή έντύπωση μειώνεται όταν διασαφηνησθή ότι κάθε χρόνο περίπου 30.000 Βρεταννοί και ξένοι σπουδαστάι επιθυμοϋν νά εισαχθοϋν εις ένα Πανεπιστήμιον αλλά οι 13.000 εξ αυτών, παρ' όλον ότι έχουν τά ανάλογα προσόντα, απογοητεύονται λόγω έλλείψεως θέσεως. Αί Πανεπιστημιακαί άρχαι άναγνωρίζουν, ότι οι νέοι οι όποιοι έχουν ευφυΐαν και Ικανότητα πρέπει νά έχουν τήν ευκαιρίαν μιās άνωτέρας μορφώσεως. Διά νά υπάρξουν λοιπόν εις τό μέλλον αι άπαραίτητοι θέσεις, ιδρύονται εις τήν Βρεταννίαν εξ νέα Πανεπιστήμια: τά τρία πρώτα εις τό Μπράϊτον, τό Νόρουιτς και τήν 'Υόρκην και τά τρία άλλα εις τό Καντέρμπουρυ, τό Κόλτσεστερ και τό Κόβεντρυ.

Σκοπός ενός νέου Πανεπιστημίου δέν είναι μόνον νά παρέχη θέσεις διά περισσοτέρους σπουδαστάς. Διά νά καταστή «Πανεπιστήμιον» υπό τήν όρθήν έννοιαν τής λέξεως πρέπει νά εξεεύρη τόν ιδιόν του δρόμον και νά προσφέρη τήν ιδιήν του συμβολήν εις τόν κόσμον τής γνώσεως. Τό Πανεπιστήμιον του Σάσσεξ εις τό Μπράϊτον ήνοιξε πρό όλίγων εβδομάδων. Κατά τό προσεχές έτος υπολογίζεται ότι θά έχη 400 σπουδαστάς, έντός δέ δέκα έτων 3.000. 'Ο νέος προσανατολισμός του Πανεπιστημίου του Σάσσεξ άντανακλάται εις τά σχέδιά του διά τό μέλλον. Δέν θά επιτρέπη τήν άυστηράν εξειδίκευσιν εις ένα μόνον θέμα. Εις τόν κλάδον τών φυσικών επιστημών ό φοιτητής θά πρέπει νά μελετήση τρία τουλάχιστον θέματα. 'Αλλά ή πλέον ένδικφέρουσα καινοτομία θά είναι ή τής Σχολής Γραμμάτων και Καλών Τεχνών όπου θά υπάρχουν τμήματα Ευρωπαϊκών, 'Ανατολικών, 'Αφρικανικών και 'Ινδικών μελετών. Οι νέοι αυτοί τομείς γνώσεως θά έχουν μεγάλο ένδικφέρον διά τούς ξένους σπουδαστάς διότι θά καλύπτουν μεγάλας νέας γεωγραφικάς περιοχάς και λαούς τών όποίων οι πολιτισμοί μέχρι τουδε δέν έγέγοντο άντικείμενον έπαρκούς μελέτης εις τά πανεπιστήμια. Πολλοί άνθρωποι, όταν όμιλουν περί Βρεταννικών Πανεπιστημίων σκέπτονται αυτομάτως τήν 'Οξφόρδην και τό Καίμπριτζ. 'Επί πολλούς αιώνας πράγματι αυτά ήσαν τά Βρεταννικά Πανεπιστήμια. Σήμερα όμως περιλαμβάνουν μόνον τό 15 % του πανεπιστημιακού πληθυσμού τής χώρας.

'Εκ τών 22 Βρεταννικών Πανεπιστημίων τά 20 μπορούν νά όνομαστοϋν «νέα» και τά περισσότερα είναι δημιουργήματα του 20ου αιώνος. Εις σχετικώς βραχείαν περίοδον άπέκτησαν διεθνή φήμην διά τήν διδασκαλίαν συγκεκριμένων θεμάτων: τό Λονδίον διά τας οικονομικάς και πολιτικάς επιστήμας, τό Σουάνση διά τήν μηχανικήν, τό Μάντσεστερ διά τήν τεχνολογίαν, τό 'Εδιμβούργον διά τήν Ιατρικήν. 'Επίσης υπάρχουν εξ νέα Κολλέγια Προηγμένης Τεχνολογίας, τά όποια είναι πανεπιστημιακού επιπέδου. Διά νά γίνη ένα νέον Πανεπιστήμιον χρειάζονται κεφάλαια και προσωπικόν. Εις τήν περίπτωσιν του νέου Πανεπιστημίου του Σάσσεξ μέρος τών κεφαλαίων, δηλ. 500.000 λίρ. διά τήν άνέγερσιν τών οικημάτων φοιτητών, συνεκεντρώθησαν εκ προσφορών του κοινου. Τό σημερινόν δέ προσωπικόν συνεκεντρώθη εκ του κύκλου του πεπειραμένου προσωπικού άλλων πανεπιστημίων. 'Αλλά ή ίδρυσις ενός νέου πανεπιστημίου δέν μπορεί νά γίνη έντός μιās ήμέρας. 'Η σχετική δικδικασία είναι πολυ πλέον περίπλοκος από τήν ίδρυσιν λ.χ. ενός συγχρόνου εργοστασιου. Τό πανεπιστήμιον είναι μία κοινωνία ανθρώπων, διδασκάλων και σπουδαστών ασχολουμένων με τήν επιδίωξιν τής μορ-

φώσεως. Πρέπει να επιτευχθή ύψηλὸν ἀκαδημαϊκὸν ἐπίπεδον καὶ τοῦτο χρειάζεται χρόνον. Εἰς τὴν Ὁξφόρδην καὶ τὸ Καίμπριτζ ἐχρειάσθησαν 700 ἔτη, ἀλλὰ βέβαια τὰ Πανεπιστήμια αὐτὰ ὠρίμασαν εἰς ἄλλην ἱστορικὴν περίοδον. Ἡ ἐποχὴ μας ἐπραγματοποίησε μεγαλύτεραν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν πρόοδον κατὰ τὰ τελευταία 50 χρόνια παρὰ οἱ πρόγονοί μας ἐπὶ 30 αἰώνας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καθέ χώρας πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τὴν ἐποχὴν καὶ νὰ διδῇ μεγαλύτερας εὐκαιρίας μορφώσεως εἰς ὄλοὴν περισσοτέρους νέους.

3. Φυσικὴ ἀγωγή δι' ὄλους τοὺς νέους

Πρὸ 25 ἐτῶν μία μικρὰ ὁμάς ἐνθουσιωδῶν καθηγητῶν τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς συνεκεντρώθη εἰς τὸ Λονδῖνον διὰ νὰ συζητήσῃ περὶ τῶν καλυτέρων τρόπων διαδόσεως εἰς τὴν Βρεταννίαν τῶν εὐεργετημάτων τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς ἐκτὸς τῶν σχολείων, τῶν κολλεγίων, τῶν ἀθλητικῶν λεσχῶν καὶ κέντρων. Ἡσχολήθησαν δὲ ἰδιαιτέρως μετὰ τὰ προβλήματα τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἐγκαταλείποντες τὸ σχολεῖον καὶ ἀπασχολούμενοι εἰς τὴν βιομηχανίαν εἶχον ὀλίγας εὐκαιρίας διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν φυσικὴν ἀγωγήν ποῦ ἐλάμβανον ὡς παιδιὰ καὶ νὰ ἀρχίσουν νέα σπορ, χόμπυ ἢ ψυχαγωγικὰς δραστηριότητας. Πολλὸ συχνὰ οἱ νέοι αὐτοὶ καθίσταντο ἀπλοὶ θεαταὶ προτοῦ κἂν ἐνηλικιωθῶν, ἀγόρια καὶ κορίτσια, τὰ ὅποια προτοῦ ὠριμάσουν ἐθεώρουν ἤδη τὰς ἀθλητικὰς ἐκδηλώσεις ὡς μίαν ψυχαγωγίαν διὰ νὰ τὴν παρακολουθοῦν τὰ ἀπογεύματα τῆς Κυριακῆς. Τὰ Ἐθνικὰ Κέντρα Ψυχαγωγίας δὲν ὑφίσταντο τότε καὶ μόνον μία ἢ δύο ἀθλητικαὶ ὀργανώσεις ἐξεδίδον καὶ ἐξήταζον προπονητὰς καὶ ἀρχηγούς. Ἡ ἀναρρίχσις, ἡ κωπηλασία, ἡ ἱστιοπλοΐα καὶ αἱ χιονοδρομίαι ἦσαν μόνον προνόμιον τῶν ὀλίγων. Τὰ πράγματα ἔπρεπε νὰ ἀλλάξουν καὶ ἤλλαξαν. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνθουσιώδη ὁμάδα τοῦ 1930 - 39 ἐδημιουργήθη τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον Φυσικῆς Ψυχαγωγίας τῆς Βρεταννίας, μία ὀργάνωσις ἣ ὅποια ἔχει μέλη 66 ἰδιώτας καὶ 199 ἀντιπροσώπους ἐθνικῶν ἀθλητικῶν ὀργανώσεων. Πλέον τῶν 50 διαφορετικῶν ἐκδηλώσεων ὀργανώνονται καὶ ἐνθαρρύνονται καὶ πλέον τῶν 50 καθηγητῶν φυσικῆς ἀγωγῆς ἀπασχολοῦνται πλήρως ἀπὸ τὸ Συμβούλιον ὡς τεχνικοὶ ἐκπρόσωποι. Μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν χιλιάδες ἀθλητικῶν στελεχῶν καὶ προπονητῶν μερικῆς ἀπασχολήσεως ἔχουν ἐκπαιδευθῆ καὶ ἐξετασθῆ εἰς τμήματα ὀργανωθέντα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου. Νέοι καὶ νέαι ἀπὸ ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα παρακολουθοῦν ποικίλα ἀθλητικὰ μαθήματα, ὅπως ὀρειβάσις, καλαθοσφαίρας, γυμναστικῆς, λαϊκῶν χορῶν, ξιφασίας κλπ.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν μαθημάτων αὐτῶν ὅπως καὶ ὅλαι αἱ δραστηριότητες τοῦ Συμβουλίου γίνεται κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον. Τὸ 1960 π.χ. αἱ προπονήσεις τῶν νέων, οἱ ὅποιοι προετάθησαν ἀπὸ τὰς βιομηχανίας, τὰς ὀργανώσεις νέων καὶ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀρχὰς διὰ νὰ ἐκπαιδευθῶν ὡς ἀρχηγοὶ ἀποστολῶν ἐγίναν ὑπὸ τὴν παίδευτικῆς ἀρχῆς διὰ νὰ ἐκπαιδευθῶν ὡς ἀρχηγοὶ ἀποστολῶν ἐγίναν ὑπὸ τὴν αἰγίδῃ τοῦ Σέρ Τζῶν Χάντ, τοῦ κατακτητοῦ τοῦ Ἑβερσεστ. Ἰδρύθησαν τρία Ἐθνικὰ Κέντρα Ψυχαγωγίας, ποῦ ἀναγνωρίζονται τώρα ὡς πυρῆνες διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν γυμναστικῶν, ἀρχηγῶν καὶ ἀθλητῶν. Τὰ ἐτήσια ἔξοδα λειτουργίας τῶν κέντρων αὐτῶν ἀνέρχονται εἰς πολλὰς χιλιάδας λιρῶν ἀλλὰ ἡ ἀξία των διὰ τὴν Βρεταν-

νίαν είναι άνυπολόγιστος. Τό 1960 μόνον 13.850 νέοι και νέαι από κολλέγια, από την βιομηχανίαν, τας λέσχας νεότητος και τὰ σχολεία έλαβον ειδικήν εκπαίδευσιν εις σπόρ, τὰ όποια όχι μόνον μπορούν να τὰ απολαύσουν οί ίδιοι αλλά και να τὰ διδάξουν και εις τούς άλλους. Τό Πλάς Μπρένιν, τής Νοτίου Ουαλλίας είναι ειδικόν κέντρον δι' άναρριχήσεις, άλιείαν, κωπηλασίαν, χιονοδρομίας και υποδρόχιον κολύμβησιν. Τό Δίλλεσαλ Χώλλ και τό Μπίσαμ Άμπεϋ, δύο ώρατια έξοχικά σπίτια τής Άγγλίας, παρέχουν έξαιρετικάς ευκολίας δια κάθε είδους σπόρ και χρησιμοποιούνται ευρέως από τούς σπουδαστάς φυσικής άγωγής, οί όποιοι επιθυμούν να αύξήσουν την κολλεγιακήν των εκπαίδευσιν με πείραν επί τών σπόρ, πού δέν συμπεριλαμβάνονται εις τόν άκαδημαϊκόν κύκλον μαθημάτων των.

Ή επίδρασις του Κεντρικού Συμβουλίου δέν περιορίζεται εις την Βρετανίαν. Αί άποστολαί χιονοδρόμων εις την Νορβηγίαν και την Έλβετίαν έχουν προσελκύσει τό ενδιαφέρον των άρχών εις τας χώρας αυτάς και επανειλημμένως ζητείται από τό Συμβούλιον να έξυπηρετήση ξένους επισκέπτας εις την Βρετανίαν. Κατά τό παρελθόν έτος τό Συμβούλιον έδέχθη επισκέπτας, οί όποιοι προήρχοντο από την Ίαπωνίαν, την Δανίαν, τας Ήνωμένας Πολιτείας, την Γαλλίαν, την Νορβηγίαν, την Γκάνα, την Αυστραλίαν, τό Τρινιντάντ και άλλας χώρας. Εις τό Λονδίνον τώρα προχωρούν αι έργασίαι επί ένός προγράμματος, τό όποιον θά αποτελέση πραγματικόν σταθμόν των προσπαθειών και των ιδεωδών, πού έχουν εμπνεύσει τὰ μέλη και τό προσωπικόν του Κεντρικού Συμβουλίου Φυσικής Ψυχαγωγίας από τας πρώτας ήμέρας τής ίδρύσεώς του. Εις τό Κρυστάλλινο Παλάτι, όπου κάποτε ώργανώνοντο περίφημοι εκθέσεις, άνεγείρεται ήδη ένα νέον Έθνικόν Κέντρον Ψυχαγωγίας, τό όποιον θά στοιχίση 2.500.000 λίρ. περίπου. Τό Κέντρον αυτό, τό όποιον άπέχει μόνον έξ μίλια από την καρδιά του Λονδίνου, θά παρέχη μέσα δια την εκπαίδευσιν και συναγωνισμόν εις διεθνές επίπεδον, θά περιλαμβάνη μίαν μεγάλην αίθουσαν σπόρ, πίσιναν δια κολύμβησιν και καταδύσεις, ένα στάδιον με 15.000 θέσεις και χώρους εκπαιδεύσεως εις όλα σχεδόν τὰ υπαίθρια και μη σπόρ. Επίσης θά ύπάρχη ξενών δια 140 άτομα. Την ευθύνην τής λειτουργίας του Κέντρον αυτού έχει αναλάβει τό Κεντρικόν Συμβούλιον Φυσικής Ψυχαγωγίας και διάφοροι έπίσημοι όργανισμοί έχουν υποσχεθή εις τό Συμβούλιον έπιχορηγήσεις άνερχομένης εις 45.000 λίρ. περίπου ετησίως έναντι των έξόδων του Κέντρον κατά την πρώτην πενταετίαν τής λειτουργίας του.

4. Ή δίψα τής μαθήσεως

Εις πολλάς χώρας εκατομμύρια ένηλικών ανθρώπων άρχίζουν κάθε φθινόπωρον να «πηγαίνουν εις τό σχολείον». Είναι οί μαθηταί μερικής φοιτήσεως, οί όποιοι αποτελούνται ως επί τό πλείστον από νέους αλλά και από πολλούς μεσήλικας ή και ήλικιωμένους. Παρρακολουθούν δε νυκτερινά μαθήματα άφρωτώντα εις αναρίθμητα θέματα. Μερικοί κάμνουν επαγγελματικάς ή έμπορικάς σπουδάς. Άλλοι προσπαθούν να αποκτήσουν μεγαλυτέραν έπιδεξιότητα σχετικώς με τὰ «χόμπυ» τους ή τὰ ιδιωτικά ένδιαφέροντά τους, τὰ όποια συμπεριλαμβάνουν διτιθήποτε, από ξυλουργικήν ή ραπτικήν έως μελέτην των συγχρόνων γεγονότων ή των

καλῶν τεχνῶν. Αὐτὸ τὸ σύστημα τῆς περαιτέρω μορφώσεως ἔχει ἐξαπλωθῆ παρὰ πολὺ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Εἰς τὸ Λονδίνον καὶ μόνον περίπου 300.000 ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐγγράφονται κάθε χρόνον διὰ τὰ νυκτερινὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα ὀργανώνονται ἀπὸ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Λονδίνου. Ἐκατοντάδες ἐκπαιδευτικοὶ ἀπὸ διαφόρους χώρας τοῦ κόσμου ἐπισκέπονται κάθε χρόνο τὰ μεγάλα γραφεῖα τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Λονδίνου πλησίον τῆς γαφύρας τοῦ Οὐέστμινστερ, διὰ νὰ μελετήσουν τὸ σύστημα αὐτὸ τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς «τὸ πλέον εὐηγνὸν καὶ περιεκτικὸν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἐνγλίκων». Πολλοὶ ἐκπλήσσονται ὅταν μαθαίνουν ὅτι ἕνας μαθητῆς ποὺ πηγαίνει μιά φορά τὴν ἑβδομάδα πληρώνει μόνον 20 σελλίνια ἢ καὶ ἀκόμα λιγώτερα ὅταν πρόκειται διὰ δλόκληρον τὴν περίοδον Σεπτεμβρίου—Ἰουνίου, κάθε πρόσθετη δὲ βραδυὰ στοιχίζει μόνον 5 σελλίνια. Τὰ μαθήματα αὐτὰ θεβχίως ἐνισχύονται ἀπὸ διαφόρους φόρους καὶ ἀπὸ ἄλλας πηγὰς. Ἐπὶ παραδείγματι τὸ κόστος τῶν μαθημάτων τῶν βραδυῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀνέρχεται περίπου εἰς 1.600.000 λίρ. ἑτησίως, τὸ δὲ εἰσόδημα ἐκ τῶν διδάκτρων εἶναι περίπου 180.000 λίρ. Δι' αὐτὰ τὰ κατ' ὄνομα διδάκτρα τὸ Συμβούλιον παρέχει ἕνα πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον καλύπτει 550 διαφορετικὰ θέματα, ἐπαγγελματικὰ καὶ ἔρασιτεχνικά, τὰ ὁποῖα διδάσκονται ἀπὸ πεπειραμένους διδασκάλους.

Ἐὰν ρίψωμεν ἕνα βλέμμα εἰς τὸ «Φλάντλαϊτ», τὸν ἐτήσιον 80σέλιδον ὁδηγὸν τοῦ Συμβουλίου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὰ νυκτερινὰ μαθήματα, εὐρίσκομεν θέματα τόσον ποικίλα ὅσον ἡ κατασκευὴ τῆς ὑάλου, ἡ πυρηνικὴ φυσικὴ, ἡ καλλιγραφία, ἡ οἰκονομία τοῦ μεσαίωου καὶ τὸ μπαλέτο. Ὁ κατάλογος βασίζεται εἰς ἕνα εὐρύτερον πρόγραμμα περαιτέρω μορφώσεως, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ὄχι μόνον αὐστηρῶς ἐπαγγελματικὰ ἢ μορφωτικὰ θέματα ἀλλὰ καὶ πολλὰ μαθήματα, μοναδικὸς σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἐκτίμησις τῶν ἀπολαύσεων τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Κάθε καινούργια σειρά μαθημάτων ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ὑπάρχη μεγάλη ζήτησις ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ. Ὁ ὁδηγὸς τοῦ 1961—62 ἀναφέρει μερικὰ καινούργια μαθήματα ὅπως ἡ μηχανικὴ τῆς ὀδικῆς κινήσεως, ἡ ἐκγύμνασις τῶν σκύλων, τὸ κουκλοθέατρον, ἡ ζωὴ εἰς ξένας χώρας καὶ ἡ οἰκοδομικὴ. Κάθε νέα σειρά μαθημάτων ἀποτελεῖ ἕνα πείραμα, τὸ ὁποῖον συνήθως ἐπιτυγχάνει. Πρὸ διετίας, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Λονδίνου ἔδρυσε κατόπιν αἰτήσεως πολλῶν κυριῶν μίαν σειράν μαθημάτων διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐμφανίσεως καθὼς καὶ τῆς προσωπικότητός των. Τοιοῦτοτρόπως ὀργανώθησαν νέα μαθήματα ἕνα διὰ τὴν αἰσθητικὴν, ἕνα διὰ τὴν καλὴν περιποίησιν, καὶ ἕνα διὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν. Αἱ σχετικαὶ αἰτήσεις ὑπῆρξαν τόσον πολλαὶ διὰ τὴν περίοδον 1961—62 ὅστε ὁ ἀριθμὸς τῶν τμημάτων διὰ κάθε θέμα ἐφθασε ἀντιστοίχως εἰς 21, 24 καὶ 25. Αἱ ἑκατοντάδες τῶν μὴ ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων δυσκόλως μποροῦν νὰ ἐνταχθῶν εἰς κατηγορίας. Ὑπάρχουν τὰ πρακτικὰ θέματα, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων ἀφοροῦν εἰς οἰκοκυρικὰς ὑποθέσεις, ὅπως ἡ μαγειρικὴ, ἡ ραπτικὴ, ἡ διαχείρισις τοῦ σπιτιοῦ, ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις καὶ ἡ φροντίς τῶν παιδιῶν (καθένα ἐκ τῶν ὁποίων διδάσκει εἰς πολλὰ μαθήματα ἀναφερόμενα εἰς ποικίλας περιπτώσεις). Πρακτικὰ θέματα ἐπίσης ἀφοροῦν τὴν χειροτεχνίαν, τὰ ἀτομικὰ ἐνδιαφέροντα (χόμπυ) καὶ

τά παιχνίδια. Τὰ τεχνικά μαθήματα δίδουν πρακτικὰς συμβουλὰς διὰ τὴν ξυλογλυπτικὴν, τὴν θυροδεψίαν, τὴν βιβλιοδεσίαν, τὴν καλαθοποιίαν, τὴν ἀγγειοπλαστικὴν καὶ ἄλλα. Εἰς τὸν τομέα τῶν μορφωτικῶν θεμάτων ὑπάρχοντι μίᾳ δλόκληρος σειρά μαθημάτων, τὰ ὁποῖα διδάσκουν ἀπὸ ἀρχαίας καὶ συγχρόνους γλώσσας ἕως οἰκονομίαν καὶ συγκριτικὴν θρησκείαν. Τὰ μαθήματα «προσωπικῆς βελτιώσεως» περιλαμβάνουν ἐκπαίδευσιν εἰς ὁμιλίαν, δημοσίᾳ συζητήσεις, ἀνάληψιν προεδρίας συγκεντρώσεων καὶ πολλὰ προβλήματα ὁμιλίας, ὅπως τόνον φωνῆς, ἄρθρωσιν, κινήσεις. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαθημάτων καὶ τῶν συζητήσεων αὐτῶν οἱ συνεσταλμένοι μαθηταὶ ὑποβοηθοῦνται διὰ νὰ ἀποκτήσουν διαύγειαν, εὐφράδειαν καὶ αὐτοπεποίθησιν, κάτι ζωτικὸν διὰ τὴν ἐργασίαν των καὶ τὰς κοινωνικὰς των ἐπαφάς.

Ἴσως ἡ κατηγορία μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἀπήχησιν εἶναι τῆς γενικῆς πνευματικῆς καλλιέργειας, ἢ ὁποῖα συμπεριλαμβάνει δεκάδας θεμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι διαχωρισμένα εἰς διαφόρους κλάδους. Ἑκατοντάδες μαθημάτων διδάσκονται κάθε ἑβδομάδα σχετικῶς μὲ κλάδους τῆς μουσικῆς, τῆς φιλολογίας, τῆς ζωγραφικῆς, τοῦ θεάτρου, τῆς συγγραφῆς, τῆς φιλοσοφίας καὶ γενικῶς ὄλων τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν κλασσικῶν ἔργων. Διδάσκονται περισσότερα ἀπὸ 20 εἶδη χοροῦ. Τέλος ἡ εὐρεῖα μελέτη τῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν, οἰκονομικῶν, θρησκευτικῶν καὶ ἱστορικῶν συγγραμμάτων καλύπτεται ἀπὸ πολυαριθμοὺς στοιχειώδεις καὶ προχωρημένας σειρὰς μαθημάτων. Διὰ τοὺς νέους κάτω τῶν 21 ἐτῶν, πολλὰ ψυχαγωγικὰ ἐκπαιδευτικὰ κέντρα καθὼς καὶ πολλὰ ἐνώσεις νέων παρέχουν μίαν ἄλλην σειρὰν μαθημάτων δι' ἐλευθέρας ὥρας ὅπου τὸ χόμπυ καὶ τὰ παιχνίδια συνδυάζονται μὲ πρακτικὰς γνώσεις. Κάθε κέντρον νέων ἔχει τὸ ἰδικόν του πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον προσφέρει διάφορα θέματα ὅπως μαγειρικὴν, συζήτησιν, ξιφασίαν, καλὴν περιποίησιν, θέατρον, μεταλλουργίαν, ραπτικὴν, καλὰς τέχνας, ὑποδηματοποιίαν καὶ γενικῶς παντὸς εἶδους χρήσιμους ἀπασχολήσεις διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχει ζήτησις. Ὅσον διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν πλευρὰν τῆς περαιτέρω μορφώσεως θὰ ἐχρειάζετο ἕνας δλόκληρος τόμος διὰ νὰ περιγραφοῦν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς, καλύπτεται δὲ ἀπὸ ἑκατοντάδας σειρὰς μαθημάτων, τὰ ὁποῖα διδάσκονται εἰς τὰ πολυάριθμα τεχνικὰ καὶ ἐμπορικὰ κολλέγια τοῦ Συμβουλίου. Μεταξὺ τῶν μαθημάτων αὐτῶν ὑπάρχουν περισσότερα ἀτομικὰ καὶ ἀσυνήθιστα θέματα ὅπως ἡ ἀδαμαντοκόλλησις, ἡ κατασκευὴ περουκῶν, τὸ χύσιμον τοῦ θρεϊχάλκου, τὸ μασσὰξ προσώπου, ἡ διάταξις ἐκθέσεως, ἡ βαφή τῆς ὑάλου καὶ ἡ κατασκευὴ πτερῶν. Μὲ τὰς κοινωνικὰς καὶ ψυχαγωγικὰς δραστηριότητας, καὶ τὰς λέσχας διὰ ὄσους ἔχουν κοινὰ ἐνδιαφέροντα, τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ κέντρα δημιουργοῦν τὸ συναίσθημα εἰς τοὺς μαθητὰς ὅτι ζοῦν εἰς μίαν κοινότητα. Ὅσοι δὲ εἶναι μόνοι καὶ ὄσοι ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν εἰς μίαν ξένην χώραν ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποκτήσουν νέους φίλους.